

Monopułapka w jabłkach

Autor: Maciej Wołodko

Data: 5 marca 2019

Sukces polskich jabłek może okazać się dla branży sadowniczej rodzajem pułapki. Aż 96% powierzchni sadów w Polsce podporządkowanych zostało produkcji jabłek – wynika z danych opublikowanych w lutym przez Eurostat. I mamy z tym problem.

Nadprodukcja jabłek w ostatnim sezonie osiągnęła niespotykane rozmiary. Z 5 milionów ton owoców zebranych w sezonie 2018, co najmniej 3,9 miliona ton stanowiły jabłka. Drastycznego spadku ich cen nie powstrzymał ani interwencyjny skup, ani wysiłki na rzecz zwiększenia eksportu.

Historia zna podobne przypadki

fot. Wikipedia_obraz Wojciecha Gersona

Port w Gdańsku był XVI i XVII wieku centrum handlu polskim zbożem.

Podobną monoprodukcję przećwiczyliśmy już 400 lat temu, kiedy Polska nazywana była „Spichlerzem Europy”. Przez długie lata tony naszego zboża skupowali Holendrzy, a interes kwitł. Handel zbożem stał się filarem gospodarki Rzeczypospolitej. Ale uzależnienie od zbytu na jeden produkt, jak wiemy nie skończyło się dobrze. Kiedy popyt zmaleł, skończyły się też pieniądze. **Duzi gracze wyszli oczywiście na swoje, zwiększając i tak już ogromne arealy. Ci mniejsi – czyli większość – zostali z niczym**, a kasa państwa zaczęła świecić pustkami.

Nadprodukcja jabłek to pułapka

Krach w jabłkach nie grozi nam oczywiście załamaniem gospodarczym. To nie te czasy i nie ta skala. Choć pewne zależności warto prześledzić. Przede wszystkim sposób reagowania na kryzys: przez zwiększanie produkcji. Z danych Eurostatu wynika, że **powierzchnia sadów jabłkowych wzrosła w Polsce w latach 2012-2017 o 17 700 hektarów (+12%). Nie przeszkodził w tym kryzys związany z rosyjskim embargiem, wprowadzonym w 2014 roku.**

Przyczyną niskich cen jabłek i problemów sadowników, jest nadprodukcja jabłek.

Można mieć wątpliwości, czy ta „ucieczka do przodu” wyjdzie branży sadowniczej na zdrowie. Pułapka monoprodukcji, czy nadprodukcji, to niestety nie tylko wrażliwość na zmiany cen. To także **sytuacja, w której zwiększamy produkcję, by przy niskich cenach nadal wychodzić na swoje. A wzrost nadprodukcji powoduje dalsze spadki cen. I tak koło się zamyka.**

Rozwinięte branże sadownicze mają biznesową „drugą nóżkę”

Lub nawet trzecią i czwartą. Nie tylko po to, by dobrze wznosiło się toasty. **Kiedy nasi konkurenci z Hiszpanii lub Włoch tracą na brzoskwiinach, odbijają to sobie częściowo na gruszkach, cytrynach, pomarańczach czy morelach.** W Polsce zawirowania na rynku jabłek uderzają w ogromną część branży sadowniczej. I nie bardzo niestety jest na czym się „odkuć”.

Area under selected fruit trees – top 5 (EU, 2017)

Citrus fruits 	Apples 	Peaches 	Pears 	Apricots
1 SPAIN	1 POLAND	1 SPAIN	1 ITALY	1 SPAIN
2 ITALY	2 ITALY	2 ITALY	2 SPAIN	2 ITALY
3 GREECE	3 ROMANIA	3 GREECE	3 PORTUGAL	3 FRANCE
4 PORTUGAL	4 FRANCE	4 FRANCE	4 NETHERLANDS	4 HUNGARY
5 CYPRUS	5 GERMANY	5 BULGARIA	5 BELGIUM	5 GREECE

fot. Eurostat

Wśród 5 największych producentów owoców w UE (Hiszpania, Włochy, Polska, Francja, Grecja), mamy najmniej zdywersyfikowaną produkcję.

Przetwórstwo jabłek ma nadal pod górkę

fot. pixabay.com

Produkcja cydru miała zapewnić sadownikom dodatkowy zbyt. Na razie – mimo szumnych zapowiedzi – dławiona jest przepisami.

Pomijając dziwną (na tle innych państw) strukturę naszej produkcji, nie da się niestety ukryć, że nogę polskim sadownikom podstawiają też politycy. **Akcyza na cydr jest dziś wyższa niż na piwo, nie można też alkoholu z jabłek legalnie reklamować. W efekcie sprzedaż trunku, który miał stać się polską specjalnością, maleje zamiast rosnać.**

Nie wiadomo też jak skończy się spór o VAT na napoje owocowe. W opinii Krajowego Związku Grup Producentów Owoców i Warzyw (KZGPOiW), proponowane przez rząd podniesienie stawki z obecnych 5% do 23% sprawi, że stracą polscy producenci. – *Najmocniej zmianę w VAT odczują sadownicy uprawiający jabłka. Szacujemy, że zapotrzebowanie spadnie nawet o 123,5 tys. ton* – [informuje KZGPOiW](#).

Eksport rozwiąże problem nadprodukcji?

Problemy sadowników częściowo rozwiązać może rosnący eksport polskich jabłek. O jego dynamice świadczyć może fakt, że w ostatnich miesiącach... Zaczęło brakować kontenerów do przewozu jabłek. [O sytuacji tej informuje portal FreshPlaza.com](#).